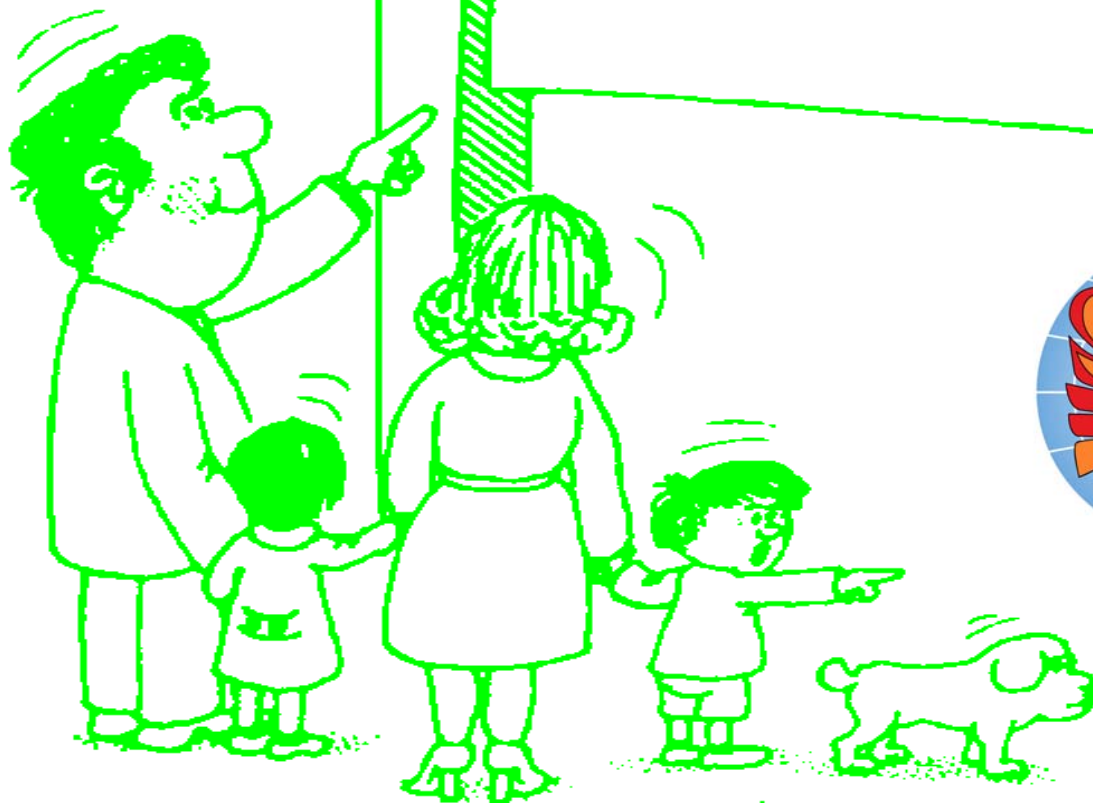

GOSEARI
AURRE EGIN
POBREZIA
GUTXITZEKO

Aurkibidea

☒ Aurkezpena	3
☒ Gaiarekin egunean jartzeko	5-8
☒ Boli Kosta - Bonduku proiektua	9-10
☒ 1. Jarduera: Ausartu Afrika ezagutzen	11-12
☒ 1. Jarduera (Fitxa)	12-13
☒ 2. Jarduera: Gose etengabea	14-15
☒ 2. Jarduera (Fitxa)	16-18
☒ 3. Jarduera: Hitzetatik ekintzetara	19-20
☒ 4. Jarduera: Emaiezue zuek jaten	21-22
☒ Otoitza egiteko	23-24
☒ Saski-naskia	25-27

Aurkezpena

PROCLADE YANAPAY Garapenerako Promozio Klaretarrak gonbidatu nahi zaitu "GOSEARI aurre egin POBREZIA gutxitzeko" kanpainan Eragile gisa aritzeko.

Duela zenbait urte, Milurtearen Garapen Helburuak (ODM), sentsibilizazio, hausnarketa eta konpromisorako ardatz bilakatu zaizkigu. Urte honetan lehenengo helburuari begiratu nahi diogu: **Muturreko pobretasuna eta gosea desagerraraztea**. Kanpaina honen bidez, gogorarazi nahi dizugu goseak, isilean, milioika pertsona hiltzen dituen errealitatea dela. Arazo honen benetako erroak, ondorio larriak eta pertsona, talde eta gizarte mailako konpromiso aukerak ezagutu nahi ditugu, gizabanako gisa gutxien gaituen errealitate hau aldatzeko.

Aurreko edizioetan bezala, Hegoaldeko ahotsak presente egongo dira zuzeneko testigantza baten bidez. Pertsona hauek leku zehatz batetik mintzatuko zaizkigu: Bondukú (Boli Kosta). Bertan, emakume talde bat anakardoak ekoizteko kooperatiba bat sustatzen ari da. Emakume hauek pixka bat ezagutzen eta euren ekimenarekin bat egiten saiatuko gara.

Zure eskuetan dagoen Gida honek lan-proposamena izan nahi du, Kanpaina hau Bigarren Hezkuntzako 1-2 mailako neska-mutilen artean sustatzeko. Talde hauekin lan egiteko aukeratu dugun gaia **GOSEA ETA GUDAK** da. Baliogarria izatea nahi dugu.

Kanpainaren nondik norakoak partekatzeko eta material osagarria eskaintzeko asmoz, blog bat ireki dugu:

<http://procladeyanapay.nireblog.com>

Bertara sartzen gonbidatzen zaitugu zure hausnarketak eta lanak helarazteko (procladeyanapay@gmail.com).

Eskerrik asko zure lan solidarioagatik eta misiolaritzagatik.

PROCLADE YANAPAY
Heziketa eta Sentsibilizazio Arloa

Gaiarekin egunean jartzeko

MILURTEAREN GARAPEN HELBURUAK		
1. HELBURUA:	Muturreko pobretasuna eta gosea desagerraraztea	
	1. Helmuga	2. Helmuga
	Dolar bat baino gutxiagoko diru-sarrera duten pertsonen kopurua erdira murriztea, 1990 eta 2015 bitartean.	Gosea pairatzen duten pertsonen kopurua erdira murriztea, 1990 eta 2015 bitartean.

XXI. mendean, gosea pairatzen duten pertsonak egotea ez da errealitate konponezina eta moralki ezin da onartu. Gosearen arazoa gehiago sufritzen duen kontinentea Afrika da oraindik ere. Sahara azpiko Afrikako populazioaren %33 elikatu gabe dago, eta garapen bidean dauden herrialdeetan elikatu gabeko pertsonen kopurua %17koa da. Portzentaje hau %55era igotzen da Erdialdeko Afrikan.

Pobretasunaren aurkako borroka ezin da irabazi gosea desagerrarazi gabe, hau baita pobretasunaren ondorioz latzena. Goseak gaixotasunak eta heriotza dakartza, pertsonen lan egiteko ahalmena kentzen die eta umeen heziketa-prozesua oztopatzen du. Osasun falta honek sorgin-gurpil batean kateatzen ditu pertsonak, eta belaunaldiz belaunaldi transmititzen da. Gosea, gehien bat, giza-eskubideen urraketa da.

Zoritxarrez, pobretasuna gutxitzera zuzendutako estrategia gehienek ez dute zuzenean jotzen gosearen gaia. Politika hauen arduradunek uste izan dute diru-sarrerak handitzearen eta ekonomiaren hazkundearen onurak gosea pairatzen dutenenganana ailegatuko zirela. Baina desnutrizioa pobretasunaren kausa eta ondorioa da, aldi berean.

Gosean harrapaturik

Gosea duten pertsonak pobretasunean eta ezintasunean harrapaturik daude. Desnutrizio kronikoak sortzen dituen kalteak haurtzaroan hasten dira eta bizitza osoan mantentzen dira. Giza gorputzak, behar beste kaloria eta elikagai ez izatean, jarduera fisikoa gutxitzen du, eta umeen garapena gelditzen da ia. Haurdun dauden emakumeek, gosea pasatzen dutenean, pisu gutxiko umeak izaten dituzte, eta hauek, gero, hazkundearen atrofia batez eta etengabeko gaixotasunez egingo diote aurre bizitzari. Fisikoki eta mentalki ahula den belaunaldi batek gabezia ziklo hori transmitituko dio hurrengo belaunaldiari.

Goseak emakumeen emantzipazioa eragozten du

Munduko pobreen artean gehienak emakumeak eta neskatok dira. Ikerketek erakutsi dute, emakumeek formazio eta ezagutza gehiago dutenean, familiaren diru-sarrerak eta nutrizioa handitzen direla eta haur-heriotza gutxitzen dela. Hezkuntzak familia txikiagoak ere sortzen ditu. Baina emakumeek eta neskatoket gizonezkoek baino aukera gutxiago dute ikasteko eta gaitzeko. Eta kultura askotan, gizonezkoek lehenago eta gehiago jaten dute, nahiz eta garapen bidean dauden herrialdeetako emakumeek lan-zamarik astunena jasaten duten. VIH/HIESak are zama handiagoa erantsi dio emakumeen zereginari. Gaixok zaindu eta artatzeko beharrak lurrak lantzeko eta elikagaiak prestatzeko duten denbora mugatzen du. Honek familiarentzako elikadura sinpleago eta ez horren nutritibo bat dakar.

Elikagai gutxi, Ikaskuntza gutxi

Heziketa da pobretasunetik irteteko modurik fidagarrienetako bat, baina ume pobre asko ez dira inoiz eskolara joaten matrikula eta uniformeen kostua dela eta, edo familiarentzat lan egin behar dutelako. Sahara azpiko Afrikan, umeen ehuneko 50 edo 60k baino ez dute izena ematen lehen hezkuntzan. Gosea pairatzen duten eta eskolara doazen umeei zailago zaie kontzentratzea eta ikasgaiak bereganatzea. Hezkuntzaren onurez gabetzean, goseak indartzen du helduak direnean sufrituko duten pobrezia.

Lan-esku ahula: aktibo pobretua

Askotan esan ohi da pobreen aktiborik garrantzitsuenaren euren lan-indarra dela. Baina goseak hori ere murrizten du. Gorputzak energia lan bilakatzeko duen ahalmena mugatzen du gose kronikoak, pertsonak ahuldu egiten ditu eta itxaropen edo motibaziorik gabe uzten ditu. Ez da harrigarria gaizki elikatutako pertsonak lana aurkitzeko eta produktibo izateko zailtasuna edukitzea. Enplegu-emakeek pentsa dezakete gosituta dauden pertsonak motelak edo alferrak direla, egiatan lozorrotuta daudenean (kaloria eta elikagai falta luzearen aurrean gorputzak duen erantzuna).

Aldaketa klimatikoa

Aldaketa klimatikoak mehatxu berriak planteatzen ditu elikadura alorrean. Honek, gehien bat, euren nekazaritza lanetarako euri ura beharrezko duten sektore ahulenei eragingo die (nekazari txikiei eta artzain nomaden komunitateei). Ikerketek modu fidagarrian aurreikusten dute Afrikako 55 edo 65 milioi pertsona gehiago izan daitezkeela gosearen biktima 2080an, tenperatura globala ia 2,5°C areagotzeagatik.

Iparraldeko gobernuek bikoiztu behar dituzte euren esfortzuak negutegi efektua sortzen duten gasen isurketak gutxitzeko, eta Afrika aldaketa klimatikora egokitzeko programak finantzatu beharko lituzkete. Halaber, Afrikako gobernuek ere lurzorua degradazioa gelditzeko neurriak areagotu behar dituzte, hauxe delako aldaketa klimatikoa errazten duten faktoretako bat.

Gatazka armatuak

Deigarriena da gatazka armatuek Afrikan duten eragina. Hauek dira kontinenteak pairatzen dituen elikadura krisi gehienek sorburua. Elikadura-larrialdi luzea pairatu duten aberrietan, gudak edo barne borrokek funtsezko erantzukizuna izan dute. Afrikako gobernuek euren populazioa babesteko ardura duten arren, behin eta berriro ahazten dute behar hori, Ugandako iparraldean ikusi ahal izan den bezala, eta kasu batzuetan, biolentziaren konplizeak dira, Darfur-en gertatu den bezala.

Afrikak pairatzen dituen elikadura-krisien erdian baino gehiagotan gatazka armatuek eta, horien ondorioz, milioika pertsona lekualdatu behar izateak duten garrantzia ikusita, behar beharrezkoa da bakea berehala ekartzeko neurriak hartzea.

Behar larrietarako laguntza

Azken urteotan, Afrikari ematen zaion behar larrietarako laguntza areagotu da eta honek bizi ugari salbatzen lagundu du. Hala ere, laguntza txikiegia izaten da maiz, beranduegi ailegatzen da eta zabaltzeko orduan desoreka handiak daude. Askotan, giza laguntzarentzat aukeratzen den uneak eta kopuruak interes politikoekin eta komunikabideetan sortutako arretarekin zerikusi handiagoa daukate giza beharren balorazio objektibo batekin baino.

Gainera, laguntza motak desegokia izaten jarraitzen du. Ez da positiboa Nazio Batuek zabaltzen duten laguntzaren %70 garatutako herrialdeetatik datozen produktuak izatea. Elikadura-laguntza ezin daiteke izan herrialde aberatsetako nekazariak laguntzeko instrumentua. Gosea pobretasunagatik elikagaiak ezin hartzearen ondorioa denean eta ez elikagaien urritasunagatik, dirutan emandako laguntza, bizimodua berreskuratzeko neurriekin batera, erantzun egokiagoa, arinagoa eta merkeagoa izan daiteke.

Iruzurretik ateratzea: populazioa elikatzea pobretasuna murrizteko

Goseak horrenbeste eragin hondatzaile baldin baditu gizartean, zergatik gobernuek ez diote arazo honi lehentasuna ematen? Erantzun bat izan daiteke herrialdeak guztiz estututa daudela arazo multzo batekin, eta premiazkoenak konpontzen saiatzen direla. Goseteek arreta ekartzen dute, gose kronikoak, ordea, "ikusezin" izaten jarraitzen du. Honetaz gainera, munduak hainbeste emaitza on izan ditu elikagaiak sortzen ezen erabakiak hartu behar dituzten arduradun batzuek ezer ez dela egin behar uste izan baitute. Horregatik, elikadura-segurtasunaren alorrean helburu espezifiko batzuk ezarri beharrean, irizpide tradizionalak onartu eta hazkunde ekonomikoan zentratzen dira, horren ondorioz gosea murriztuko dela pentsatuz.

Baina pobretasuna gosearen kausa dela jakinda ere, gero eta argiago azaltzen ari da kontrakoa ere egia dela. Goseak pobretasuna sortu eta indartzen du. Pobretasuna modu eraginkorrean murrizteko, herrialde bateko populazioak, oroz gain, elikagai nahikoa izan behar du.

Populazioak gizartean parte hartzeko eta indartsu egoteko behar diren elikagaiak lortzen dituenean, produktibitatea areagotzen da, merkatuak zabaltzen dira eta pobretasuna murrizten da. Nutrizio hobea batek eragin zuzena dauka hazkunde ekonomikoan, lan-eskua hobetzen delako eta, zeharka, bizi-itxaropena luzeagoa delako eta osasuna hobetzen delako.

Akats bat zuzentzea

Honek ez du esan nahi gosearen aurka borrokatzeko garrantzia ekonomikoa dela soilik. Arrazoi nagusia morala da: planetako biztanle guztiek nahikoa elikagai izateko funtsezko eskubidea daukate. Nazioarteko zuzenbideak horrela aitortzen du, Eskubide Ekonomiko, Sozial eta Kulturalen Nazioarteko Itunean ezartzen den legez. Honek estatuak behartzen ditu behar diren neurriak hartzen, beharrezko baliabideak erabiliz, elikagaiak izateko denok dugun eskubidea mailaka bete ahal izateko. Itun honek azpimarratzen du ingurumen bat sortzeko duen garrantzia, gizabanakoek kontsumitzeko elikagaiak salerosi edo ekoizteko. Baina posible ez denean, Estatuak ardura juridiko eta morala dauka haiei laguntzeko, nazioarteko laguntzarekin beharrezkoa balitz.

**Gure aiton-amonei goseak errukia eta karitatea eragin ahal zien,
baina ez zien larritasunik sortzen, haientzat naturala eta sailhestezina zelako.**

**Guri, ordea, kendu daitekeen zerbait dela erakutsi digute,
eta horregatik harritu, haserretu eta asaldatu egin behar dugu.**

José Luis Sampedro, Ekonomia Egituran katedraduna

BOLI KOSTA

✓ Côte d'Ivoire edo Boli Kosta (Izen ofiziala: République de Côte d'Ivoire), Afrika mendebaldean kokatutako herrialdea da. Liberia, Ginea, Mali, Faso, Ghana eta Gineako Golkoarekin dauzka mugak.

✓ Frantziako kolonia ohia, 1960an lortu zuen independentzia. Hiriburu ofiziala Yamoussoukro da, nahiz eta Abidjan hiriburu ekonomikoa den eta diplomazia-ordetzkaritza guztiak bertan dauden.

✓ Azken urteotan (2002-2007) guda zibila pairatu du.

✓ 18.000.000 biztanle ditu. Bizi-itxaropena 49 urtekoa da. Emakume

bakoitzeko seme-alaben kopurua 4,43koa da. Populazioaren %50,9 alfabetatua dago Populazioaren % 9 VIH (HIES) birusarekin kutsatuta dagoela kalkulatzen da.

✓ Herrialdean 65 bat hizkuntza mintzatzen dira. Entzunenetako bat dioula da.

✓ Euren laborantzarik garrantzitsuenak kafea eta kakaoa dira.

✓ Independentzia garaitik Frantziarekin lotura hurbilak mantenduz, esportaziorako nekazaritzaren dibertsifikazioarekin eta atzerriko inbertsioaren pizgarriarekin, Afrikako herrialde tropikaletako aberatsenetakoa bilakatu da. Hala ere, azken urteotan lehia handiago batek eta merkatu globalean euren laborantzen prezioek jasan duten jaitsierak eragin handia izan dute herrialdean.

✓ Populazio gehiena kristaua eta animista da.

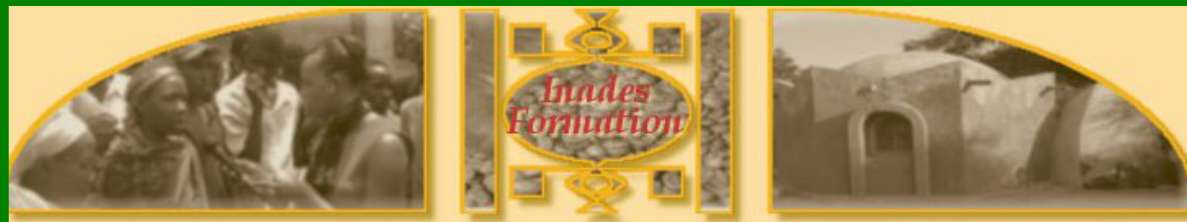
Guda zibila Boli Kostan

Boli Kostako guda zibila 2002ko irailean hasi zen eta 2007an bukatu, talde biak batu zirenean, eta beti bezala, herrialdeko biztanleek jasan zituzten ondorioak.

Milaka pertsonak ihes egin zuten Boli Kostatik inguruko herrialdeetara gobernuaren eta matxinoen arteko liskarrak hasi zirenean. Geroago, haietako batzuk bueltatu ziren, baina 15.000 inguru Ginean eta Liberian geratu ziren. Antza denez, Liberian bakarrik 12.000 bat errefuxiatu dago, haietako asko herrialde horretako zenbait herritan integratuta. Beste batzuek, berriz, herrialdeko hiriburura (Monrovia) ailegatu dira.

Boli Kostako guda zibilak osasun-programak geldiarazi ditu matxinoen zonaldeetan, eta HIESaren aurkako tratamenduak ere bai, populazioaren %9 VIH probatan positibo ematen duen herrialde honetan.

- ✓ INADES FORMATION Afrikako GKE bat da, eta 10 herrialdeetan lan egiten du: Burkina Faso, Burundi, Kamerun, Kongo E.D., Boli Kosta, Kenya, Rwanda, Tanzania, Txad eta Togo.
- ✓ Haren helburua nekazaritzako populazioaren garapen sozial eta ekonomikoaren alde lan egitea da, gizarteko parte hartze libre eta arduratsua sustatuz.
- ✓ Ondoko egitasmoak garatzen ditu: nekazaritza eta abeltzaintza, elikadura-segurtasuna, formazioa, alfabetatzea, komunitateen antolakuntza eta garapena,...

BONDUKU PROIEKTUA

Anakardoak ekaritzeko kooperatiba

Zanzan eskualdean (herrialdearen ipar-ekialdean, Sahel inguruan), beti izan da zonalde pobrea nekazaritzari dagokionez. Azken urteotan ikusi da bere baldintza klimatikoak onak direla **anakardoak landatzeko**. Produktu honek elikadura-balio handia dauka eta gero eta eskatuagoa da tokian eta esportatzeko.

Egitasmo honen asmoak hurrengoak dira:

1. COPABO (Bonduku Nekazaritza Produktoreak) kooperatibako emakumeak **teknikoki formatzea**, anakardoak zuritu eta egokitzeko teknika zailetan.
2. **Bizitza asoziatibo eta kooperatiboari buruzko formazioa** ematea herri hauetako emakumeen elkarrekin funtzionamendu ona bermatzeko.
3. Hiru autoklabe (anakardoak egosteko), eskuz zuritzeko makinak eta lehortzeko labeak **erostea**.

Egitasmo honen bidez **kalitatezko produktu finala** lortu nahi da, Europako **Bidezko Merkataritzako kanalen** bidez komertzializatu ahal izateko.

HORNIKUNTZAREN balioa: 21.000 euro

1. Jarduera: **Ausartu AFRIKA** ezagutzen

HELBURUAK

1. Afrika kontinentearen errealitatera hurbiltzea bere ondasunak eta dituen arazo larriak ezagutzeko.
2. Kontinente erraldoi honi buruz ditugun ezagupen eza eta aurreiritziak ezagutzea.
3. Afrikako kontinenteko pertsonenganako hurbiltasun afektiboa sustatzea.

EDUKIAK

1. Afrika munduko hirugarren kontinenterik handiena da (munduko zabaleraren % 22), baina munduko populazioaren %16 inguru biltzen du. 53 herrialdek osatzen dute. Hauek guztiak Afrikako Batasunaren kideak dira, Maroko izan ezik.
2. Kolonia ohiak izanda, Afrikako herrialde gehienek Europako Batasunarekiko lotura ekonomiko estuak mantentzen dituzte.
3. Sahara azpiko Afrikako biztanle gehienak gazteak dira. Zonalde honetako ezaugarriak handiena aldizkako elikadura-krisien iraunkortasuna da.
4. Kontinenteko biztanle gehienek Afrikako erlijio tradizionalak daukate. Bai kristautasuna bai islama modu sinkretikoan bizi da (nahastuta).
5. Afrikari buruz esan daiteke kontinente aberats pobretua dela. Baliabide naturaletan aberatsa izan da (kotoia, kafea, kakaoa), baliabide mineraletan (urrea, diamanteak), antzinako ohituretan, sendatzeko ezagupenetan,...
6. Hala ere... Komertzio liberarako itunek nekazaritza produktuen prezioa jaitea ekarri dute eta honek nekazari txikiak desagerrarazi ditu (azukrea, esnea, arrosa); landatzeko lurak galtzen ari dira nazioarteko konpainiek agroerregaiak landatzeko desjabetuak; mailakako basamortu bihurtze efektua gertatzen ari da aldaketa klimatikoagatik eta monolaborantzagatik; pribatizazio basatiak lortzeko zaila den ondasuna bilakatu du ura; farmazia industria multinazionalak Afrikako gaixoak erabiltzen dituzte etikaren kontrako tratamendu medikoekin esperimentatzeko; baliabide mineralen harrapaketak (koltana, urrea, diamanteak), pobretzeaz gainera, Kongoko 4 milioi pertsona hil ditu; aspaldiko sendabideei buruzko ezagutza eta Afrikako jatorrizko produktuak desjabetuak izan dira eta atzerriko patenteekin fabrikatzen dira.
7. Hurbil egonda ere, informazio garaian bizi bagara ere,... Afrika kontinentea ezezaguna da oraindik orain guretzat. Bere pobrezia baino ez ditugu ezagutzen. Baina Afrika hori baino gehiago da.

LAN EGITEKO PROPOSAMENA

1. Taldeari gonbitea egiten diogu Afrika kontinentera hurbiltzeko. Eskatuko diegu euren Lan Koadernoaren 1. Fitxan agertzen den mapan herrialdeak dagokien lekuan kokatzeko. Lehenengo saiakeran eskatuko diegu inongo laguntzarik ez erabiltzea, zenbat herrialde koka dezaketen ikusteko. Taldeak zuzen kokatu dituen herrialdeak zenbatuko ditugu. Gainontzeko herrialdeak liburuen edo interneten bidez kokatuko dituzte.
2. Taldeari eskatuko diegu, interneten laguntzaz, Giza Garapen Indize (GGH) handiena duten Afrikako hiru herrialdeak topatzeko (berdez seinalatuko dituzte mapan) eta GGH baxuena duten hirurak (gorriz seinalatuko dituzte mapan).
3. Afrikan duela gutxi gertatutako hiru gatazka gogoratzeko eskatu diegu taldeari: horien jatorria eta egungo egoera.
4. Taldeari gonbidapena egingo diegu interneten Afrikari buruzko hiru berri topatzeko. Aurkitutako berriak azalduko ditugu (izenburua arbelean idatz dezakegu edo mural batean). Hauen analisia egingo dugu: Zer nolako berriak aurkitu ditugu (tematika)? Berri onak edo txarrak dira? (Arbelean/muralean bi zutabetan sailka ditzakegu, albo batean positiboak eta bestean negatiboak jarritz) Zergatik gertatzen da hau? Ondorioak aterako ditugu.
5. Taldeak egingo ditugu, 3-4 pertsonetakoak, eta ondoko lana egiten saiatuko gara:
 - ✓ Afrikako herrialde bat aukeratu.
 - ✓ Aukeratutako herrialdearen aberastasun/ondasunei buruzko informazioa topatzea (historia, baliabide naturalak, paisaiak, ohiturak, kultura, erlijioa...).
 - ✓ Herrialdea aurkeztuko dugu ikus-entzunezko baliabideak erabiliz (Power Point, Movi Maker,...).
 - ✓ Taldeetan egindako lana batera jarriko dugu.
5. Ondorioak aterako ditugu: zer ezagutzen dugu Afrikaz? zer iritzi daukagu Afrikaz? zer da benetan Afrika?
6. Sortutako ondorioak edo ikus-entzunezko materiala blogera bidali ahal da (procladayanapay@gmail.com)

GGH	
Seychelles	0.843
Libia	0.818
Mauricio	0.804
Guinea Bissau	0.374
Burkina Fasso	0.370
Sierra Leona	0.336

1. Jarduera: **Ausartu AFRIKA ezagutzen**

Kokatu mapan herrialde bakoitza dagokion lekuan.

An outline map of the African continent with country borders. To the left and right of the map are lists of country names in green text.

Angola
Burkina-Fasso
Burundi
Boli Kosta
Egipto
Ekuatore Ginea
Eritrea
Etiopia
Gabon
Ghana
Ginea Bissau
Kongo
Kamerun
Liberia
Libia

Mauritania
Mozambique
Rwanda
Senegal
Sierra Leona
Somalia
Sudan
Txad
Uganda
Zinbabwe

2. Jarduera:

GOSE etengabea**HELBURUAK**

1. Kontziente izan behar dugu gizartearen arazorik handienetako bat gosea dela oraindik ere, bereziki Afrika kontinentean.
2. Afrikan gatazkak eta gosea batera doazela ikusaraztea.
3. Afrikako gatazken egoera eta Iparraldeko Herrialdeen bizimoduaren arteko harremana aztertzea.
4. Munduan gosea murrizten laguntzeko, norbanakoen eta taldeen jarrerak bultzatzea.

EDUKIAK

1. Afrika kontinente aberatsa da, eta historian zehar beti lapurtu diote.
2. Afrikak duen arazorik larrienetako bat gosea da. Gosea arrazoi askorengatik sortzen da: ur falta, txarto doitutako nekazaritza politikak, gatazkak, nazioarteko merkataritza arautzen duten bidegabeko legeak, klima-aldaketa,...
3. Afrikako gatazkek sortzen dute kontinenteak pairatzen dituen elikadura krisien erdia baino gehiago.
4. Hona hemen gatazka armatuen ondorioak: biztanleak lekuz aldatzea, lurak utzi edo suntsitzea, elikagai falta, zaurituak edo erailak (langile gutxiago),... Horren erruz gosea areagotzen da.
5. Gatazka armatuetan, gero eta ohikoagoa den gertaera bat da ume soldaduak erabiltzea. Ume horiek beren familietatik atera eta erailtzeko trebatzen dituzte. Behin erreklutatuta, entrenatzeko lekuetara eramaten dituzte errekluta nagusiekin, prestakuntza eta doktrina militarra jaso dezaten. Zenbait astetan entrenatu ostean, borrokarako lehen lerrora bidaltzen dituzte. Bertan amu bezala erabiltzen dituzte, etsaien kokalekuak aurkitzeko, beren komandanteen bizkartzain gisa edo esklabo sexual gisa. Askotan, umeak erabiltzen dira munizioa, ura edo elikagaiak eramateko, edo sukaldari gisa. Era berean, behin eta berriz behartzen dituzte abusuak egitera, besteak beste, bortxaketak eta erailketak, zibilen eta soldadu etsaien aurka. Sarritan drogak eta alkohola ematen dizkiete, krimen horiek egiten dituztenean, emozioen aurrean bihozgabeak izan daitezten. Kasu askotan, ume soldaduak bizitza osorako geratzen dira markatuta.
6. Afrikako gatazka armatu askoren jatorria ez da tribuen arteko desberdintasuna bakarrik; sarritan interes ekonomikoak daude jokoan (adib.: Kongoko Errepublika Demokratikoan koltanarekin). Horietatik enpresa transnasionalek solik ateratzen dute etekina.
7. Afrikako bakea bertako agintarien esku dago, baina era berean, garrantzitsua da nazioarteko erkidegoaren lankidetzak.
8. Gure kontsumoa murriztea (adib.: teknologia berriak) neurri bat izango litzateke Afrikako lehengaien lapurreta gelditzeko eta gatazka armatu berriak saihesteko.

LAN EGITEKO PROPOSAMENA

1. Ideia jasa egiten dugu: Zein arazo ditu Afrikako kontinenteak? Arazo horietatik hiru larrienak aukeratzen ditugu, zergatik hautatu ditugun adieraziz.
2. Gosearen arazoan jartzen dugu arreta. Taldeka eztabaidatzen dugu: Zeintzuk dira gosea egoteko arrazoi nagusiak? Gure bizitza erritmoak eraginik ba al du arazo larri horretan, zer?
3. Taldeka eztabaidatzen dugu: Zenbat pertsonak dugu sakelako telefonoa? Zenbat denbora behar dugu telefonoa aldatzeko? Zergatik aldatzen dugu hain sarri? Ba al dakigu zerez eginda dauden erabiltzen ditugun telefonoak, nondik datozen materia horiek? Badakigu koltana zer den, nondik ateratzen den,...?
4. **Koltana** bideoa ikusten dugu. Taldeka eztabaidatzen dugu: Harritu gaituzten datuak, kezkatu gaituzten datuak, gure kontsumo ohiturei buruz hausnarrarazten digutenak (adib.: sakelako telefonoa, bideo-jokoak,...).
5. **Gerrek gosea areagotzen dute** artikulua irakurtzen dugu.
6. Taldeka hausnartzen dugu: Bidezkoa al da pertsona batzuk gosez egotea beste batzuek (guk) gure bizi-kalitatea (kontsumoa) mantentzeko? Zer pentsatuko/sentituko genuke munduaren beste aldean (gosez daudenen aldean) egongo bagina? Zer eskatuko genioke beste alde horri (guri)? Gure errealitateetik, zer egin dezakegu, zer dago gure esku?
7. **Ume soldaduak** Ska-p taldearen bideoklipa ikusten dugu. Eztabaida egiten dugu: Zer errealitateari buruz ari da abestia? Nolakoa da ume soldaduen bizitza? Zer ondorio ditu ume horien etorkizunerako? Zer lotura dago gure telefonoaren eta ume horien bizitzaren artean?
8. Ondorioak ateratzen ditugu taldeka: Zer lotura dauka gure bizi-mailak Afrikan dagoen gosearekin? Zer ondorio ditu pertsona horientzat gure "bizi-kalitateak"? Bidezkoa al da guk gure kontsumitzeko erritmoa areagotzen jarraitzea prezio horretan? Oraindik ere pentsatzen dugu sakelako telefonoa aldatzea "kalterik gabekoa" dela?
9. Teknologia berriak kontsumitzeko irizpideen dekalogoia egiten dugu taldeka. Kartel bat egin eta klaseko kortxoan edo ikastetxeko karteldegietan jarri dezakegu. Interneten ere jarri dezakegu (ikastetxeko webgunean, kanpainaren blog-ean), familietan banatu,...

JARDUERA OSAGARRIAK

- ✓ Bideoforuma **Odolezko diamantea** pelikularekin.
- ✓ Ume soldaduen errealitatean sakondu (ikus dokumentazioa webgune honetan: <http://www.menoressoldado.org>).
- ✓ Afrikako egungo gatazka armatuen mapa egin eta gosearen maparekin alderatu.
- ✓ Uraren ondorioz Afrikan egongo den gatazka ikertu (ikus dokumentazioa webgune honetan: <http://www.bohemia.cu/2007/04/03/especiales/agua.html>).

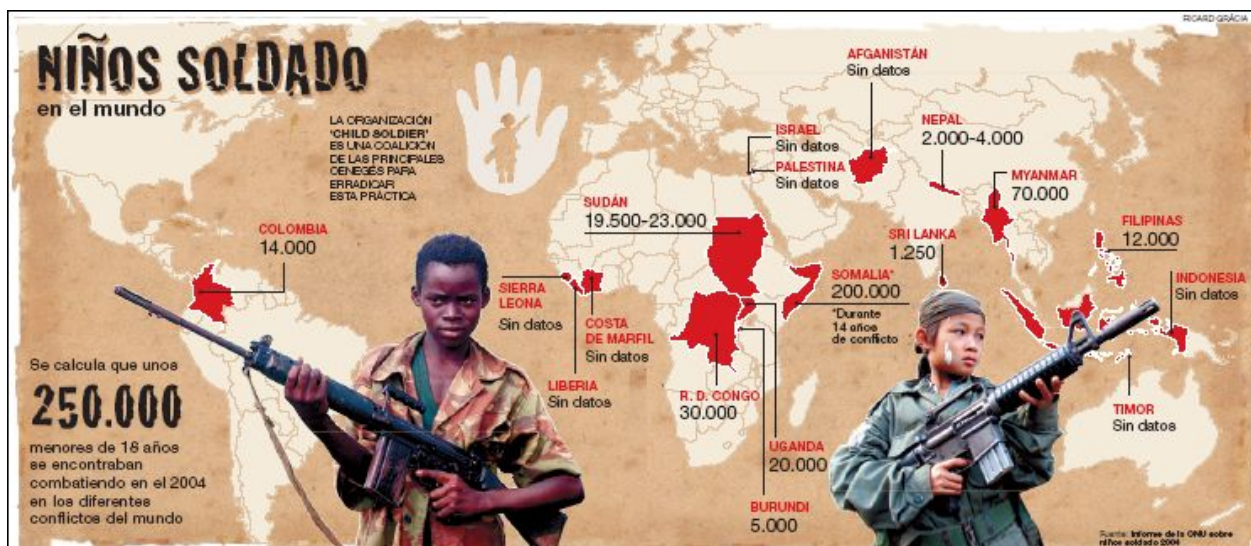
Niños soldado (Grupo Sk-p)

Fui a nacer donde no hay nada
 tras esa línea que separa el bien del mal.
 Mi tierra se llama miseria
 y no conozco la palabra libertad
 fui secuestrado en una guerra
 torturado y preparado pa matar.
 Me han convertido en una bestia
 soy sólo un niño que no tiene identidad.
 Me han obligado a disparar,
 me han enseñado cómo asesinar
 me han obligado a mutilar
 en un infierno terrenal.

EH NO, TU INDIFERENCIA NO TIENE PERDÓN
 ¿QUIÉN TE ROBÓ EL CORAZÓN ?
 NO TE LEVANTES DEL SILLÓN
 EH NO, TU INDIFERENCIA NO TIENE PERDÓN
 ¿QUIÉN TE ROBÓ EL CORAZÓN ?
 APAGA LA TELEVISIÓN.

Una pistola en mi cabeza
 me está obligando a asesinar a mi papá.
 Soy una máquina de guerra
 mi dedo aprieta ese gatillo sin mirar.
 Me han obligado a disparar,
 me han enseñado cómo asesinar
 me han obligado a mutilar
 en un infierno terrenal.

EH NO, TU INDIFERENCIA NO TIENE PERDÓN...

2. Jarduera: **GOSE** etengabea

Gerrek gosea areagotzen dute

Gatazka armatuek eta, horien ondorioz, milioika pertsona lekuz aldatu beharrak eta erbesteratzeak sortzen dituzte Afrikan salatutako elikadur-larrialdien erdiak baino gehiago. Esaterako, Kongoko Errepublika Demokratikoan dagoen desnutrizio kronikoaren maila altuak biztanleen % 71ri eragiten zion 2002an. Neurri handi batean, gerra zibil luzearen ondorioa da.

Gatazkek kalte egiten diote ekonomia-jardueraren garapenari, inbertsioak murrizten dituzte eta ballabideak helburu militarretara bideratzen dituzte. Pertsona askok alde egin beharra dute, eta hirietan babesten dira, landa-lurretatik ihes egiten dute edo erreklutatu, zauritu edo hil egiten dituzte. Beraz, landetxeak uzten dira, eta horrek ondorio larriak ditu elikagaiak ekoizteko. Askotan, beldurragatik edo segurtasun faltagatik, pertsona askok ezin dituzte beren landetxeak edo abereak gobernatu. Landetxeetako azpiegiturak eta merkatuak suntsitzen dira eta ezin dira sartu erein daitekeen lurretan, minak daudelako. Segurtasun faltak mugikortasuna eta artzaintza mugatzen dute. Gatazka armatuak sortutako pobretzearen erruz, pertsona asko jarduera arriskutsu eta legez kontrakoetan sartzen dira.

Egoera horiek, batzuetan gatazkatik nahi gabe sortutako ondorioak badira ere, beste batzuetan, gerra-estrategiaren barruan egon daitezke. Nazioarteko Zuzenbide Humanitarioak galarazi egiten du aurkariak elikagai-biltegiei, laboreei edo abereei eraso egitea. Halaber, gobernuak eskatzen zaie biztanleria zibila babesteko gatazka armatuetan, eta laguntza humanitaria eman edo hornikuntza ahalbidetzeko erakunde inpartzialen bidez. Nolanahi ere, aurkariak batzuetan modu aktiboan parte hartzen dute elikagaiak erkidego edo talde etnikoetan sartzea eragozteko, oposizioari laguntzen dioten susmoa baitute. Horren ondorioz, landetxeak bonbardatu edo abereak lapurtzen dituzte; edo omisiozko jarrerak hartu, esaterako, agintariak emergentzia deklaratzeari uko eginez; edo laguntza blokeatuz, atxikiz edo

modu selektiboan hornituz. Adibidez, Darfur-en (Sudan), gobernuak porrot egin zuen, gehienbat sedentarioak diren talde etnikoen kontra talde nomadetako miliziek zerabilten indarkeria kontrolatzeko ahaleginean. Horren ondorioz, elikagaien laguntzaren menpe geratu dira 3,4 milioi pertsona. Duela gutxi gertatu da, adibidez, laborantzarako eremu zabalak nahita suntsitzea, desplazatuena esparruetan bizi diren lekualdatutako 1,8 milioi pertsona beren etxeetara itzuli ez daitezten.

Afrikako elikagaien krisia konpontzeko, gatazka armatuak konpondu behar dira lehenik. Eginkizun hori Afrikako gobernuen ardura da, baina baita nazioarteko erkidegoarena ere.

Herralde aberatsek gehiago inplikatu beharko lukete Afrikan bakea bilatzeko. Beste neurri batzuen artean, honako hauek gauzatu beharko lituzkete:

- ✓ Afrikari emandako laguntza areagotzea, baita Afrikan bakea mantentzeko misioei ere.
- ✓ Eskualde horietarako armen horniketa kontrolatzea.
- ✓ Gatazkek mantentzeko erabiltzen diren natur baliabideen inportazioak mugatzea.
- ✓ Konpainia transnazionalak, natur baliabideak legez kontra edo bidegabe ustiatuz, gatazkei laguntzen ez dietela bermatzea.

Jarduera horiek inbertsio erabakigarri baten laguntza izan behar dute pobrezia murrizteko. Gatazka bat dagoenean, laguntza eskuzabal eta iraunkorragoa eman behar da. Horrela, Sierra Leona edo Liberia bezalako herrialdeak berriz indarkeriara itzultzea saihestuko dute.

3. Jarduera: Hitzetatik ekintzetara

HELBURUAK

1. Boli Kostako errealitatera hurbildu, hain zuzen, anakardoa ekoizteko emakumeen Bonduku kooperatibaren egitasmora.
2. Bonduku egitasmoarekin solidarizatu, taldeko inizatibak eta inizatiba pertsonalak sustatuz eta gure ingurukoei ezagutaraziz (familla, lagunak, herria/hiria).

EDUKIAK

1. Boli Kosta, Frantziako kolonia ohia, Mendebaldeko Afrikan dagoen herrialdea da eta azken urteotan guda zibila jasan du. 18 bat milioiko populazioa dauka. Bere Giza Garapen Indizea (GGI) 0.432koa da (177 herrialdean 166. lekuan). Populazioaren %9 VIHk kutsatuta dago. Populazioaren %36,8 nazioko pobreziaen marrantik baino beherago dago.
2. Guda zibilak 600.000 pertsona baino gehiagoren lekualdatzea ekarri zuen.
3. Azken urteotan, esportazioko produktu garrantzitsuenen (kakaoa eta kafea) prezioa jaitsi da. Jaitsiera honekin batera, oinarrizko elikagaien eta erregaien igoera gertatzen ari da. Horrek populazioaren gosea areagotu du.
4. Herrialdearen iparraldean, Zanzan eskualdean, Bonduku anakardoaren produktoreen kooperatibak egitasmora bat jarri nahi du abian euren produkzioaren kalitatea hobetzeko eta bidezko merkatuaren eskutik euren esportazioak areagotzeko.
5. Eskualde hau, Sahel ondoan, oso pobrea izan da betidanik nekazaritza alorrean. Azken urteotan, ikusi da baldintza klimatikoak onak direla anakardoa landatzeko. Produktu hau B bitaminan eta mineraletan (potasio, kaltzio, burdina eta fosforoa) aberatsa da eta gero eta gehiago eskatzen da tokian bertan eta kanpoko merkatuan.
6. Egitasmoaren helburua emakume hauei formazioa ematea da fruitu honen erabilera hobetzeko. Aldi berean, kooperatiba hornitu ere egin nahi du (makineria) kalitatezko produktua lortzeko eta erraztasunez saldu ahal izateko European bidezko merkataritzaren sareen bidez.
7. Kanpaina honen bidez, kooperatiba hornitzen lagundu nahi dugu. Horren kostua 21.000 eurokoa da.

LAN EGITEKO PROPOSAMENA

1. Afrikako mapan Boli Kosta kokatuko dugu. Taldeetako batek herrialde honi buruz lan egin bazuen, lortutako datuak oroitu ditugu. Honi buruzko datuak izan ezean, taldea gonbidatuko dugu datuak internet bidez bilatzen: historia, populazioa, baliabide naturalak, egoera politikoa, erlijioa, kultura... Lortutako datuak batera jarriko ditugu.
2. Bonduku Egitasmoa ezagutzen duen pertsona baten testigantza entzungo dugu. Pertsona horrekin hitz egingo dugu herrialdearen errealitateari buruz, egitasmoari buruz...
3. Taldeka hitz egingo dugu ondokoari buruz: zer konpromiso har dezakegu pertsonalki eta taldeka emakume kooperatiba honi laguntzeko? Zein ekintza jar ditzakegu abian egitasmoa ezagutarazteko eta beste pertsona batzuk inplikatuzko?
4. Proposatutako ekintzak jarraitu ahal izateko, jarraipen-komisio txiki bat hauta dezakegu (2-3 pertsona). Hauek hartutako konpromisoak oroitu, animatu eta bultzatzeaz arduratuko dira.

4. Jarduera: Emaiezue zuek jaten

HELBURUAK

1. Hausnartutakoa eta Kanpainan bizitakoa, bai pertsonalki bai taldeka, fedez ospatu.
2. Gure bizitza Hitzaren bidez argitu, herrialde pobreenekiko konpromisoa eta solidaritatea eguneroko konstantea izan daitezen.
3. Afrikan gosea sufritzen duten pertsonen errealitatea otoitzera eraman.

EDUKIAK

1. Jesus jendearengandik gertu zegoen. Batzuetan nahita egiten zuen topo jendearekin eta beste batzuetan jendeak topatzen zuen bera, bilatua zen. Bere pertsona, bere bizitza, bere ekintzak... erakargarriak ziren.
2. Jesus pertsonen minarekin minberatzen zen. Ez zen soilik idelak eta planak zituen pertsona bat, sentimenduak ere bazituen, eta hauek mugiarazi egiten zuten, jendearen arazoei irtenbide eraginkorrak bilatzeko. Otoitzean, Jainkoarekiko harremanean (bere Aita, bere Abba), elikatzen zuen bere barnetasuna.
3. Jesusen dizipuluak, Maisuarekin bizi baziren ere, ezin zuten erabat ulertu erakutsi nahi zien guztia, ez zeukaten haren indarra (haren espiritua). Horregatik, arazoan aurrean, saihesteko tentaldia izaten zuten (bakoitza ahal bezala konpondu dadila). Jesusek zuzentzen ditu eta aurkezten zaien egoeraz kargutzeko gonbitea luzatzen die.
4. Jesusi jarraituz, bere mezua aintzakotzat hartuz, solidaritatearen miraria posiblea da. Horren froga argiak ditugun arren, mesfidatiak gara oraindik lehenengo pausua emateko; nahiago izaten dugu beste batzuek ekin diezaiotela lehenbizi. Jesusek, berriro ere, gonbitea ematen du berarengan konfiantza izateko eta munduaren eskura gure dohain guztiak jartzeko (intelektualak, materialak, espiritualak...).

OSPATZEKO PROPOSAMENA

1. Girotzea. Kaperaren erdian jarriko dugu plater handi bat, Afrikako pertsonen argazkiak dituena. Plater honen inguruan mp3, mobila, ordenagailuen iragarkien argazkiak jarriko ditugu. Sinbolo honek Kanpaina honetan egindako hausnarketa jaso nahi du: gure bizimoduak (adib.: kontsumitzen ditugun teknologia berriak) Afrikako pertsonen bizitza baldintzatzen du (adib.: elikatzeko eskubidea).
Meza baino lehen, taldea gonbidatzen dugu Kanpaina honetan ondoen jaso duen mezua paper zati batean pertsonalki idaztera meza konpartitu ahal izateko.
2. Motibazioa. Pertsona bakoitza gonbidatzen dugu Kanpaina honetan ondoen jaso duen mezua konpartitzera (ozen irakurri eta erdiko sinboloaren ondoan jarri). Behin guztiek euren mezua jarri dutenean, meza animatzen duen pertsonak Jainkoaren Hitzaz jarriko du erdian: Jesus presente agertzen da meza honetan gu argitzeko, bere indarra emateko (bere espiritua), guztiontzako mundu gizatiarrago bat eraikiz jarrai dezagun.
3. Hasierako abestia.
4. Jainkoaren Hitzaz: **Mateo 14, 13-21** (*Emaiezue zuek jaten*)
5. Hitzaren oihartzuna. Konpartitu ahal dugu.
 - ✓ *Jendea Jesus ikustera hurbiltzen zen.* Zer ematen zien? Zer ematen digu guri gaur? Zer ematen die Afrikako herriei?
 - ✓ *Haiekin urrikaldu zen.* Jesus ez da sorgor geratzen gizakion sufrimenduari, erreakzionatzen du. Zer sentimendu eragin ditu guran kanpaina honetan gosearen arazoa oroitzeak? Bat egiten al dute gure sentimenduek Jesusenekin?
 - ✓ *Emaiezue zuek jaten.* Dizipuluek jendea bidali nahi dute (problema ahaztu), baina Jesusek gonbidatzen ditu pertsona horietaz arduratzeko. Zer esaten digu Jesusek gosearen arazoaren aurrean, zer jarrera eskatzen digu?
 - ✓ *Jan zuten eta denak asebeten ziren.* Miraria guztiok konpartituz, posiblea da. Jesusengan fedea dugu, sinesten dugu bere urratsei jarraituta mundua aldatuko dela, gu aldatuko gara?
6. Otoitz espontaneoak Hitzaren argitan.
7. Gure Aita.
8. Konpartitutako azken otoitza: **Maitatzen ikasteko otoitza.**
9. Amaierako abestia.
10. Azken bedeinkazioa.

Otoitza egiteko

Maitatzen ikasteko otoitza

Jauna, gose naizenean, emadazu janaria behar duen norbait;
Egarri naizenean, emadazu ura behar duen norbait;
Hotz naizenean, emadazu beroa behar duen norbait;
Sufritzen dudanean, emadazu kontsolamendua behar duen norbait;
Nire gurutzea astuna iruditzen zaidanean, utzidazu besteren gurutzea konpartitzen;
Pobretasunean banago, jarri nire ondoan behartsu bat;
Astirik ez dudanean, emadazu nire minutuak behar dituen norbait;
Umiliatua banaiz, emadazu aukera norbait goraiatzeko;
Animorik gabe banago, emadazu norbait animo berriak emateko;
Besteek ni ulertzea nahi dudanean, emadazu nire ulermena behar duen norbait;
Zain nazaten beharrezko zaidanean, emadazu norbait nik zaintzeko;
Nigan pentsatzen dudanean, zuzendu nire arreta beste pertsona batengana;
Zure laguntzarekin izan gaitezen duinak, Jauna, gure anai-arrebak zerbitzatzeko;
Emaiezu, gure eskuen bitartez, ez soilik eguneroko ogia,
baizik eta gure maitasun errukiorra, zurearen irudia dena.

Madre Teresa de Calcuta

Hala ere

Pertsonak irrazionalak dira, ilogikoak eta bere baitara bilduak,
HALA ERE, MAITA ITZAZU
Ongia egiten baduzu, motibazio egoistak dituzula leporatuko dizute,
HALA ERE, EGIN EZAZU ONGIA
Arrakasta baduzu, lagun faltsu eta egiazko etsaiak irabaziko dituzu,
HALA ERE, IZAN EZAZU ARRAKASTA
Egiten duzun ongia bihar ahaztuko da,
HALA ERE, EGIN EZAZU ONGIA
Zintzotasunak eta zabaltasunak ahul egiten zaituzte
HALA ERE, IZAN ZAITEZ ZINTZO ETA ZABALA
Urte luzeetan eraiki zena gau batean suntsitu daiteke,
HALA ERE, ERAIKI EZAZU
Egiazko jendeak laguntza behar du baina eraso zaitzakete egiten baduzu,
HALA ERE, LAGUN IEZAIEZU
Emaiozu munduari daukazu onena eta hortzak ostikatuko dizkizute,
EMAIOZU MUNDUARI DUZUN ONENA... HALA ERE.

Solidaritatearen Otoitza

Zoriontsuak izan bitez Jesusi jarraitzen diotenak samariar onaren bidetik. Bere urratsen atzetik dabiltzanak, bidearen zailtasunak eta ibiliaren nekeak gaindituz. Zoriontsuak ibiltzean bide berriak sortzen dituztenak, beste batzuek jarraitzeko, atseginez, eta Jainko gure Aitaren lanarekin segitzeko. Zoriontsuak, erne eta gertu euren bidea aldatzen dutenak, sufritzen, negar egiten eta gosea pairatzen dutenengan bizirik dirauen Jainkoaren bila ateratzeko.

Zoriontsuak euren bizitza besteen alde ematen dutenak. Gogor lan egiten dutenak justiziaren alde. Erresuma eraikitzen dutenak, leku urrunetatik. Zoriontsuak, anonimoki eta hantusterik gabe, euren bizitza eskaintzen dutenak beste batzuk gehiago eta hobeto bizi daitezen. Zoriontsuak, euren eguneroko sakrifizioarekin, gizarte berri baterako urratsak ematen dituztenak, "merkatu-jaunak" agintzen duen gizarte honetan.

Zoriontsuak pobreen alde lan egiten duten GUZTIOK. Pobreengandik gertu, pobreen ondoan, pobre bihotzez. Zoriontsuak anai-arreba zehatza maitatzen dutenak. Euren egiazko maitasuna, bizitza-ekintzez, konpainia-ekintzez eta benetako entregaz erakusten dutenak. Zoriontsuak irakasten dutenak, besteek ikasten saiatzen direnak, kolore, azala edo diruagatik desberdintasunik egin gabe.

Zoriontsuak lehenbizi anai-arrebarengan pentsatzen duten GUZTIOK eta besteen eta Erresumaren aldeko lanetan euren zoriontasuna, atsegina eta bizitzaren zentzua topatzen dutenak.

Banaka

Ilunabarrean, gure lagun bat Mexikoko hondartza bakarti batean zebilen. Ibilian-ibilian, han urrunean, beste gizon bat zetorrela ikusi zuen. Hurbildu ahala, konturatu zen bertakoa zela, eta tarteka makurtu, zerbait hartu eta uretara botatzen zuela. Behin eta berriz botatzen zituen gauza horiek ozeanora.

Gehiago hurbildu zenean, gure lagunak ikusi zuen, gizon horrek, mareak hondartzan utzitako itsas izarrak bildu eta, banan-banan, berriz uretara botatzen zituela.

Jakin-minez, gure ibiltaria gizonarengana hurbildu eta esan zion: -. -Arratsalde on, lagun. Neure buruari galdezka nator, zertan ari ote zaren.

-Itsas izarrak ozeanora itzultzen ari naiz. Orain itsasbehera dago, eta itsas izar horiek guztiak utzi ditu hondartzan. Itsasora itzultzen ez baditut, oxigeno faltaz hilko dira.

-Ikusten dut, bai -erantzun zion gure lagunak-, baina hondartza honetan milaka itsas izar egongo dira. Gehiegi dira, besterik ez. Eta seguruenik, gauza bera gertatzen ari da ehunka hondartzatan, kostalde osoan. Ez al zara konturatzen, egiten ari zarenak ez duela benetan garrantzirik?

Bertakoak irri egin zuen, beste itsas izar bat jasotzeko makurtu eta, uretara bota zuen esanez: -Honentzat behintzat bada garrantzitsua!

Saski-naskia

GOSEA: BAKEARENTZAKO MEHATXURIK HANDIENA

**“Lurak denon beharrak asetzeko lain ematen du,
baina ez batzuen gutizia asetzeko lain”
(Mahatma Gandhi)**

**“Eraikitzen dugun kanoi bakoitza, uretaratzen den gerraontzi bakoitza,
aireratzen dugun espazio-ontzi bakoitza, gosez dauden horiei egindako lapurreta besterik ez da”
(Eisenhower jenerala)**

XX. mendean, gizateriak etengabe pairatu ditu gerrak, gatazkak, genozidioak, garbiketa etnikoak, eta horiek sekulako oinazeak sortu dituzte: milioika biktima, suntsitutako familiak eta herrialdeak; hainbat iheslari, miseria, gosea, gaixotasunak, azpigarapena eta baliabide eskerga galtzea.

XX. mende hasieran, fede itsua zegoen garapenean. Hala ere, gizakien aurrean bi mundu gerra lehertu ziren, bi sistema totalitario genozida finkatu ziren, gizon-emakumeek sufrimendu itzelak pairatu zituzten eta Elizaren aurka inoizko jazarpenik handiena sortu zen (ahaztu egiten da askotan kristauak izan direla munduan gehien jazarritako taldea termino absolutuetan). Europan ba al dugu horren guztiaren oroimenik? Oroimena ez da bakarrik biktimen mina gogoan izatea, gertatua errepika ez dadin, baizik eta gure pentsamendua eta gure ekintzak bideratzea, halakorik berriz gerta ez dadin. Errealitatearen gaineko begirada bat da biktimengandik, eta horrek konpromiso politikoa dakar justiziaren karra bizirik gordetzeko.

Gaur, XXI. mendean, une honetantxe, Asia, Afrika eta Iberoamerikako txabola auzoetan, munduko biztanleen %40 bizi den txabola horietan, arratoiek familiak behar duen janari urria lapurtzen diete gurasoei. Egunsentian, txiroek eta gosetiek aberatsen hondakin piloak hartzen dituzte, zabor maldetan gora eginez. Haragi zati bat, hildako animalia bat, ogi puskak, barazki erdi ustelduak edo fruta galduak aurkituz gero, euren plastikozko poltsan sartzen dituzte. Hondakin horiek beren familientzat dira. Errebaletan bizi dira, eta horiei esker, ozta-ozta irauten dute bizirik; baina pentsatzekoa denez, halako janari ustelak jatea hilgarria da organismoarentzat. Hirugarren mundu osoan, aberatsen hondakinetatik “elikatzen” dira, hala esan badaiteke, milaka hiri-ingurutako milioika pobretu.

Gaur egun, munduko zerealen %70 animaliak loditzeko erabiltzen da. Gosea genozidioa da, eta gizakien %85i egiten dio kalte. Aldi berean, gainerako %15, batere morala ez den kontsumo-mailan bizi gara. Egun, Europako behi batek egunean 7 dolarreko dirulaguntza jasotzen du batez beste. 1.000 milioi pertsonak, aldiz, egunean euro bakarrarekin bizi behar dute. Egunero 100.000 pertsona hiltzen dira gosez, eta horietatik 50.000 umeak dira. Ikaragarria da, baina munduan gosez dauden umeen %80 elikagai-soberakinak dituzten herrialdeetan bizi dira, eta elikagai gehiena aberatsenek kontsumituko dituzten animaliak loditzeko pentsu gisa erabiltzen da.

PULITZER SARIA 1993

Sudango gosetean hartutako argazki honek 1993ko Pulitzer saria irabazi zuen. Bertan, ume zauritu bat gosez hitzen ageri da, lau hankan doala Nazio Batuen elikagaien kanpamendura, kilometro bateko distantziara. Putrea umea hiltzeko zain dago, jan ahal izateko. Argazki horrek harrিতuta utzi zuen mundu osoa. Kevin Carter argazkilaria, argazkia atera eta berehala alde egin zuen handik, eta hiru hilabete geroago bere buruaz beste egin zuen, depresioak jota.

Baina errealitate gordina da, egunero, gure munduko putreak horixe bera egiten duela 150.000 ume errugaberekin, eta egunero jaten dugunok ez gara konturatzen. Putre hori gure mendebaldea da, bere ekintzak "laguntzen" bidez apaindu nahi dituen.

EGUNKARIZ EGINDAKO GALLETATXOAK

Porto Alegreko Gualba ibaian, Brasilen, bost umek gizarte-laguntzaile bati harrera egin diote. Ume nagusiak zortzi urte ditu. Haren gurasoak zabor-ontzietan arakatzera joan dira. Haurren itxura zarpaila ikustean, laguntzaileak galdetu die ea jan duten. "Bai, andrea, atzo gure amak galletatxoak egin zizkigun egunkari bustiaz". "Zer? Zerez egindako galletatxoak?", galdetu zuen andreak. "Gure amak egunkari orri bat hartu, pilotatxo bat egin eta uretan sartzen du. Biguntzen denean, galletatxoak egiten ditu. Galletatxo horiek jan, ur pixka bat edan eta ondo sentitzen gara, asebeteta".

GOSEA HIESAREKIN NAHASTU NAHIAN

Gosea da, alde handiz, gizakiak, XXI mendearen hasieran, duen arazorik larriena.

Gosea da hiltzeko modurik ohikoena.

Gaixotasun iturri nagusiena da eta osasun arazorik handiena.

HIESA aurkitu zenetik, 80ko urteen hasieran, bitarteko guztiak jarri dira SUSMO MUNDIALEKO GIROA sortzeko. Itzal bat dago kulunka gizakiaren gainean, gaixotasun itxuran.

Zergatik malaria, HIESA baino 15 aldiz gehiago hiltzen du, eta dengea, sukar horia, disenteria, kolera, legenarra, tuberkulosia, eta abar ez dira segurtasun globaleko arazo bezala aitortzen?

Herialde aberatsetan, HIESAren diagnostikoa laborategiko bi proben bidez egiten da. Hauek azpiegitura sofistikatua eta bitarteko ekonomiko ugari behar dituzte. Afrikan, ezin pentsatzukoa da proba hauek edukitzea, beraz, HIESAren diagnostikoa klinikaren bidez egiten da, hots, sintomen bidez. Angolako Osasun laguntzailearen HIESAren diagnostikoari buruzko eskuliburuak ondoko "ezaugarri nagusiak" ematen ditu: *Pisu galera; Beherako kronikoa, hilabete bat baino gehiago, eta sukarra, hilabete bat baino gehiago*". Sintoma hauen bitartez HIESA diagnostikatzea ezin pentsatzukoa da zientifikoki, izan ere, sintoma hauek Afrikako gaixotasun endemikoak definitzen dituzte, gose globalaren egoera definitzen dute, finean. Afrikako zein lekutan ez da pisu galera, beherakoa eta sukarra ematen saneamendua eta ellkadura egokiak ez direnean?

Hitz batez esanda: **AFRIKA GOSEZ HILTZEN ARI DA, EZ HIESAZ**. Gosearen arazoan gizakiak daukan ardurak, birus bati egozten zaio, eta kontinente oso bat kondentzen da hiltzera. HIESA, beraz, populazioa murrizteko estrategia baten barruan kokatzen da (gosearen bonba desaktibatzea). 1988an, "Disuasio selektiboa" izeneko estrategia militarreko dokumentu bat itxaropentsu agertzen da HIESAren izurriteak Hirugarren Munduko

populazio-hazkundearen mehatxua konpon dezakeelako. Estrategia hau zenbait hamarkadetan dago abian. Zenbait dokumentutan, hala nola AEBetako Segurtasun Kontseiluaren 200. memorandumean, 1974an egina eta urte luzeetan isilpean mantendua, baleztatzen da Hirugarren Munduko populazioaren hazkundera mehatxua zela Estatu Batuetako interes nazionalentzat.

FAOren presidente ohi Josue Castrok esan zuen bezala, "Bizitza hiltzea, noski, errazagoa eta merkeagoa da, eta ez die inongo sakrifiziorik eskatzen metodo hau zabaltzen duten herrialde aberatsei (birth control). Hobe oraindik, merkatu erraldoiak irekitzen zaizkie antisorgailu merkatuarentzat. Honek, gainera, euren kontzientzia lasai edukitzen laguntzen die, banketean lekurik ez duten horien guztien aurrean".

San Francisco, 12A-3º
48003 - BILBAO
mision-bi@terra.es